

Psykososiála heahtejoavku

Dá lea diehtosiidu psykososiála heahtejoavkku birra. Gáivuona psykososiála joavku veahkeha olbmuid psykososiála doarjagiin ja vehkiin go vásihit iešguđetlágán heahtedili. Jus don dárbbášat, dahje jus dieđát earáid, geat dárbbášit min fáhkka heahtedilis, jovssat min go ringet doavttirfáktaguovddažii 116117 ja beassat sárđnut doaktáriin, gii lea fávttas. Heahtejoavku de doaibmagoahtá.

Gáivuona psykososiála joavku veahkeha olbmuid psykososiála doarjagiin ja vehkiin go vásihit iešguđetlágán heahtedili.

Mii fállá heahtejoavku?

Mii sáhttit earret eará veahkehit jus mánná jápmá, iešsorbmemma, veahkaváldimiid, lihkohisvuodaid ja eará duodalaš dáhpáhusaid oktavuodas. Veahkehit jus vásihit stuora heahtedili dahje katástrofa, ja maiddái jus fáhkkestaga dáhpáhuvvá juoga, mii sáhtta traumatiseret eanet olbmuid ja stuorit oasi servodagas.

Heahtejoavku lea lassin dábalaš veahkkedoaimmaide, ja sáhtta leat veahkkin muhtin áigemeari. Ii leat oaivil ahte heahtejoavku galgá gokčat dan veahki ja doarjaga, mii olbmos muđui lea. Bearaš, olbmát ja muđui olbmo fierpmádat leat mávssoleapmosat dasa ahte olmmoš buoremusat beassá heahtedilis. Muhtimat, geain leat leamaš earenomáš lossa ja dramáhtalaš vásáhusat, sáhttet dárbbášit eanet fágalaš veahki muhtin áigodaga.

Mot doaibmá heahtejoavku?

Heahtejoavku sáhtta fállat ja heivehit psykososiála vuosttašveahki go olmmoš lea nu suorganan ahte čuočá sillui ja láhttemii, ja doarjja dábalaš fierpmádagas ii leat doarvái.

Heahtejoavku sáhtta addit dieđuid ja doarjaga jus bargosajit dahje ásašusat (omd. skuvla) dárbbášit bagadallama ja veahki dáhpáhusa mañnel.

Heahtejoavku sáhtta veahkehit ásašusaid ja organisašuvnnaid heahtedoaimmaid dahje bargiid ságastallamiin, sihke dili ja dáhpáhusa birra.

Mo oazžut oktavuoda heahtejoavkkuin?

Heahtejoavku doaibmá birra jándora. Go juoga duodalaš dáhpáhuvvá, lea dábalaččat omd. politia, doavttir dahje buohcceviessu, mii čuovvola/ veahkeha olbmuid, geat ásašit oktavuoda heahtejoavkkuin. Suohkana bajemus gearggusvuodajoavku, sáhtta maiddái gohččut heahtejoavkku boahit.

Man ollu máksá?

Bálvalus lea nuvttá.

Mii dáhpáhuvvá viidásit?

Go heahtejoavku oazžu dieđu ahte dárbbášit sin veahki, váldá heahtejoavku oktavuoda eará veahkkejoavkkuiguin, mat leat oassin dáhpáhusas čielggadit dili ja de nu jođánit veahkehišgohtet sin, geat dárbbášit veahki. Oktavuoda heahtejoavkkuin sáhtta doalahit telefuvnnain dahje deaivvademiiin. Jus ii dárbbáš veahki heahtejoavkkus ovttatmanos, sáhtta lihtodit ahte heahtejoavku váldá oktavuoda moadde beaivvi mañnel.

Geat barget heahtejoavkkus?

Gáivuona suhkana psykososiála heahtejoavkku vuodđojoavkkus leat mielde olbmot doavttirkontuvrras, olgobálvalusas, dearvvašvuodastašuvnnas, suohkanbáhppa ja maiddái suohkanpsykologa. Olbmot dán joavkkus sáhttet veahkehit earjkildáhpáhusain, mat eai guoskka nu mángasii. Lassin vuodđoheahtejovkui, lea suohkanis viiddiduvvon heahtejoavku, mas leat mielde olbmot eará suhkana bálvalusain. Dát joavku veahkeha go leat stuorit duodalaš dáhpáhusat ja katástrofat, gos leat eanet olbmot, geat dárbbasit veahki ja jus omd. ferte ásahit evakuerejuvvon olbmuid lagamuččaide guovddáža.